

De Vrijstaat

Kunstexplosie

Beleidsplan 2021-2024

Kunst- en Cultuurhuis
voor jong Utrecht

Inhoudsopgave

Inleiding	3	5 Communicatie en publieksbereik	32
1 Missie, visie, doelstelling		Doelgroepen	32
Missie		Divers publiek, inclusieve Vrijstaat	32
Visie	4	Doelgroep jongeren	33
Doelstellingen 2021-2024	4	Acquisitie verhuur	33
Betekenis voor de stad	6	(Bestaande) doelgroepen binden	34
	7		
2 Activiteiten	10	Bijlage I	
Uitgangspunten	10	Partners	36
Activiteiten 6+	12	Bijlage II	
Activiteiten 8+	13	Activiteitendagboek 2024	38
Activiteiten 9+	14		
Activiteiten 12+	15		
Activiteiten 16+	16		
Nieuw te ontwikkelen jongerenprogramma	17		
Creatief Vermogen Utrecht	21		
3 Bedrijfsvoering	22		
Wijkcultuurhuis	22		
Ondernemend in de wijk	22		
De nieuwe functie van De Vrijstaat	23		
Financiering	24		
4 Organisatie	28		
Organisatiestructuur	28		
Diversiteit in de organisatie	29		
De Vrijstaat als opleidingsplek	30		
Fair Practice Code	30		

Stichting De Vrijstaat
 Hof van Monaco 3
 3541 DT Utrecht
 t 030-3030012
 e info@devrijstaat.nl
 www.devrijstaat.nl

Omvang tekst hoofdstuk 1 t/m 5 (exclusief de schema's):
 9930 woorden

Inleiding

Tien jaar geleden werd De Vrijstaat omringd door grasland. De contouren van de eerste huizen verschenen aan de horizon. Het perceel rond de monumentale boerderij strekte zich honderden meters ver uit in alle richtingen. Wil je nu De Vrijstaat vinden, dan rijd je door een wirwar van bouwterreinen, recent opgeleverde appartementencomplexen en een winkelcentrum dat zijn naam “tweede stadshart van Utrecht” eer aandoet. Als onaangestaste plek in het oog van de storm stond daar de boerderij met zijn zomerhuis, hooischuur en wagenshuur. Onveranderlijk maar voortdurend in beweging. Want een dynamisch plek als het Leidsche Rijn Centrum vraagt om constant inspelen op de kansen en mogelijkheden die zich aandienen.

Met het groeien van de stad om ons heen groeit ook onze zichtbaarheid en het programma. Van een tijdelijk project veranderde de status van De Vrijstaat in 2012 naar een wijkcultuurhuis met een kunstprofiel en de focus op jonge bewoners van Leidsche Rijn. Steeds meer kinderen leerden De Vrijstaat kennen als een plek waar kunst in al zijn vormen de speeltuin vormt voor een onderzoekende en nieuwsgierige geest. Steeds meer scholen wisten ons te vinden en binnen en buitenschoolse kunsteducatie werden steeds belangrijker binnen ons programma. Steeds meer jongeren vonden hun plek op onze boerderij voor hun eigen projecten en er werden samenwerkingen gesmeed met diverse kunstenaars, instellingen en organisaties. We werden belangrijke partners binnen Creatief Vermogen Utrecht, het Wijkcultuurhuizenoverleg, de BerlijnLijn en de Leidsche Rijn Connectie. De Vrijstaat werd verankerd in de cultuurland die zich ontwikkelde op het Berlijnplein en de volgende stap is in zicht. De Gemeente heeft besloten de Vrijstaat-boerderij voor cultuur te behouden en er is een grote verbouwing op komst in 2021. Een proces dat grote impact zal hebben op onze organisatie want de ontwikkeling van ons programma voor de komende jaren en de exploitatie van ons nieuwe gebouw zijn onlosmakelijk verbonden met de renovatie en herinrichting van de boerderij.

Zo’n gebeurtenis geeft een enorme boost aan onze organisatie en biedt een veelheid aan mogelijkheden. Nog meer kunnen we onze boerderij een landingsplaats laten zijn voor die onstuimig groeiende buurt waar wij onderdeel van uit maken. Naast ons eigen Vrijstaatprogramma kunnen ook andere organisaties en initiatieven hier hun plek vinden. Dat vraagt om een innovatief exploitatieplan om de bijna verdubbeling van onze vierkante meters effectief in te zetten. Afgelopen mei schreven wij een plan van aanpak voor de Gemeente om zicht te geven op hoe wij de komende jaren voor ons zien, waar wij willen staan in 2024. Dit visioen is uitgangspunt geweest voor het beleidsplan dat nu voor jullie ligt. In de bijlage II is het dagboek te lezen van een week op De Vrijstaat in 2024. Omdat dromen over de toekomst begint bij de stappen die je nu zet, de keuzes die je nu maakt.

De keuze, bijvoorbeeld, voor de *thema’s en onderwerpen* die wij de komende jaren in ons programma willen laten resoneren. Thema’s waarvan wij de noodzaak en urgentie ervaren om die samen met de jonge mensen om ons heen zichtbaar te maken, te onderzoeken en een plek te geven. De wereld is in transitie en kunst kan ons helpen om nieuwe woorden te vinden en nieuwe beelden te scheppen om de dialoog hierover aan te wakkeren. De keuze om te investeren in uitbreiding van ons *jongerenprogramma*, een doelgroep die de laatste jaren enorm is gegroeid en waarvoor wij een met een kleine financiële impuls een inspirerend programma kunnen lanceren. Juist omdat wij werken met de jongste generaties, is het van belang hen via de kunst van tools te voorzien om de toekomst bij de lurven te grijpen. Met ons programma willen wij kinderen en jongeren inspireren om de veranderingen van de 21e eeuw richting te geven.

De verbouwing van De Vrijstaat zien wij als een enorme kans om een wijkcultuurhuis neer te zetten waar Leidsche Rijn nog decennialang zijn creatieve energie uit kan putten.

Daphne de Bruin (artistiek directeur van De Vrijstaat)

*Missie, visie,
doelstelling
&
betekenis
voor de stad*

• Missie

De Vrijstaat is een van de zeven wijkcultuurhuizen in Utrecht en profileert zich als Kunst- en Cultuurhuis voor Jong Utrecht. Een functie die in het nieuwe stadshart van Utrecht, op meerdere fronten van groot belang is in het zoeken naar wortels, het creëren van een gedeelde identiteit.

Met het kunstprogramma dat De Vrijstaat voor en met die jonge bewoners uit de directe omgeving ontwikkelt, spelen we een belangrijke rol in de 'bezieling' van het Leidsche Rijn Centrum. Zowel met scholen, organisaties en initiatieven, als met losse bezoekers en bewoners, geven we creatieve impulsen aan de ontwikkeling van inwoners en onze omgeving.

De Vrijstaat is een plek waar vanuit diverse kunstdisciplines wordt gewerkt aan het ontwikkelen van 'creatief vermogen'. Onze ambitie is om met onze projecten een bijdrage te leveren aan een creatief vermogende stad. De Vrijstaat is een landingsplaats waar kinderen en jongeren hun eerste kennismaking met kunst en cultuur dicht bij huis kunnen beleven, waarna ze zich via verschillende programma's verder kunnen verdiepen en ontwikkelen.

Kunst is een handvat om invulling te geven aan een samenleving waar respect, nieuwsgierigheid en inlevingsvermogen de basis vormen. Kunst leert kinderen en jongeren om buiten gebaande paden te treden en vergroot hun referentiekader. Door kennis te maken met nieuwe invalshoeken en door het ontwikkelen van hun talenten leren zij vorm te geven aan hun wereld en die van anderen. De Vrijstaat wil daar graag een rol in spelen!

• Visie

De Vrijstaat is een plek waar professionele kunstenaars samen met kinderen en jongeren nieuw werk maken en een podium waar de resultaten van werkprocessen gepresenteerd worden. Leren en maken, prof of amateur, talentontwikkeling en vrijetijdsbesteding, proces of product, werkplaats of podium; op De Vrijstaat zijn al deze afbakeningen ondergeschikt aan de kracht en betekenis die kunst kan genereren, voor een individu en voor een samenleving. Met onderwerpen die een belangrijke rol spelen in de samenleving waarin wij nu leven, gebruiken wij kunst als bron om jezelf en de wereld om je heen steeds opnieuw te duiden, te bevragen en opnieuw uit te vinden. Deze

uitgangspunten zijn terug te vinden in al onze programma-onderdelen.

De kracht van De Vrijstaat hierbij is dat, hoewel de doelgroep jong is, de activiteiten van De Vrijstaat niet kinderachtig zijn.

Storytelling

Een narratieve insteek is kenmerkend voor de projecten die wij realiseren. De bezoekers/deelnemers worden onderdeel van een groter verhaal, zij participeren in een beleving. Deze interactieve werkwijze is typerend voor De Vrijstaat. Iedere tentoonstelling is een verhaal, iedere werkplaats is een belevenis. De ambitie om met ieder project de wereld en jezelf weer opnieuw uit te vinden en te definiëren vertaalt zich in spannende kunstprojecten die de wereld steeds opnieuw weer vanuit een ander perspectief belichten. In onze projecten prikkelen we kinderen en jongeren om via de kunst het leven in kaart te brengen.

Meester-gezel-leerling

Vanuit het *leerling-meester-gezel* principe kiezen wij ervoor om zo veel mogelijk schakels in de keten van talentontwikkeling bij ons in huis een plek te geven.

Kunstenaars uit allerlei disciplines worden uitgenodigd zich te verbinden aan de projecten van De Vrijstaat. Wat ze gemeen hebben is een gedrevenheid om hun kennis en expertise te delen met kinderen en jongeren. Kunstenaars zijn specialisten in creatieve processen. Zij zijn de 'meesters' die ons inzicht kunnen geven in de stappen die je kunt zetten in dit proces. Niet de eindbestemming maar de route ernaartoe is waar we de uitdaging kunnen vinden. Door te werken met veel verschillende kunstenaars bieden wij kinderen al vanaf jonge leeftijd een diversiteit aan 'stepping stones' die hen in staat stellen om hun eigen route te bepalen.

Op deze manier wil De Vrijstaat het begrip *leerwerkplaats* een nieuwe invulling te geven. We houden van het ambachtelijke gevoel dat dit woord oproept. Het ruwe en het ongepolijste, de arbeid en het gereedschap, het idee en de uitvoering, het proces van binnen naar buiten, van materiaal naar product. Het past bij onze boerderij die uitnodigt tot werken en oogsten.

We werken hierbij met kinderen uit het basisonderwijs en met jongeren van middelbare scholen en we zoeken actief samenwerking met het kunstvakonderwijs en hogescholen.

Jonge professionals krijgen de ruimte krijgen om hun projecten te ontwikkelen, ervaren makers delen hun werk en expertise.

Een *landingsplaats voor jonge makers* creëren in Leidsche Rijn is een van onze speerpunten. Jong Utrecht verwijst daarbij zowel naar de nieuwste generatie kunstenaars als naar de mogelijkheden die dit stadsdeel biedt voor het Utrecht van de toekomst.

• Doelstellingen 2021-2024

Jongeren

Met de extreme groei die onze directe omgeving het laatste jaar heeft doorgemaakt, is ook de groei van De Vrijstaat onontkoombaar. Duizenden nieuwe burens hebben zich gevestigd binnen een steenworp afstand van onze locatie: nieuwe potentiële gebruikers van ons programma. Ons stadsdeel kent het hoogste percentage jongeren van Utrecht; met ons programma haken we daarbij aan. De roep om een jongerencultuurhuis in Leidsche Rijn wordt regelmatig gehoord. Wij zien als *wijkcultuurhuis met de focus op kinderen en jongeren* de mogelijkheid om nog meer voor deze doelgroep te betekenen, zowel

in programma als in het faciliteren en ondersteunen van jongereninitiatieven op het gebied van kunst en cultuur. Verruiming van (jongeren)activiteiten betekent echter ook verruiming van het budget. Met relatief weinig extra geld kunnen wij ons programma uitbreiden om met name onze jongerentrajecten te laten groeien en verdiepen.

Vernieuwde locatie

Met een gerenoveerde boerderij zal De Vrijstaat veel meer mogelijkheden hebben om activiteiten te ontwikkelen en projecten van anderen te faciliteren, te ondersteunen en in ons programma op te nemen. De investering die door de Gemeente wordt gedaan in het pand biedt kansen om De Vrijstaat nog meer te verankeren in het Leidsche Rijn Centrum. De verbouwde locatie biedt ruimte om het pand op nieuwe manieren te exploiteren. Personele uitbreiding om handen en voeten te geven aan deze nieuwe taken binnen onze organisatie zijn noodzakelijk om de nieuwe Vrijstaat optimaal te laten functioneren.

Code Diversiteit & Inclusie

De Vrijstaat wil als Kunst- en Cultuurhuis een plek in de wijk zijn waar iedereen zich thuis kan voelen. Wij zijn ons

ervan bewust dat wij nog niet zijn waar wij willen zijn. In de komende jaren zullen wij ons actief inzetten voor een inclusief programma, waarin wij zowel binnen het palet van kunstenaars, binnen ons eigen team, als in onderwerpen en thema's, zorgen voor een aanbod waarin diversiteit wordt geborgd en waarin een divers publiek zich kan herkennen. De herinrichting van de boerderij zullen wij tevens aangrijpen om de toegankelijkheid te optimaliseren. Samenwerking met Pact en U-onbeperkt helpt ons deze doelen te realiseren.

Duurzaamheid

Wij streven ernaar een duurzame organisatie te zijn die actief zoekt naar oplossingen die het beste zijn voor ons en onze planeet. De renovatie van onze boerderij biedt een prachtkans om in deze duurzaamheid te investeren. De Vrijstaat werkt regelmatig samen met SuperUse Studios, die circulair bouwen op basis van hergebruik van materialen. Het Zero-waste programma wordt gevolgd om onze organisatie op ecologisch verantwoorde wijze te laten functioneren.

Ook in onze thema's is duurzaamheid een terugkerend element. Wij vinden het van belang dat kinderen en

jongeren zich bewust worden dat zij zelf onderdeel zijn van het probleem en tegelijkertijd sleutel tot een oplossing.

● **Betekenis voor de stad**

De verschillende rollen van De Vrijstaat

Thuisbasis

De Vrijstaat omvat de monumentale boerderij Hofstede ter Weide (rijksmonument) en Het Gebouw, een modern kunstwerk ontworpen door Stanley Brouwn. De monumentale boerderij bepaalt voor een groot deel de identiteit van De Vrijstaat. Op de boerderij is de recente historie van Leidsche Rijn zichtbaar en voelbaar. Een plek die je verbindt met het verleden maar als hart van het Leidsche Rijn Centrum ook zijn plek inneemt als onderdeel van de stad van de toekomst. De boerderij is een plek die uitnodigt tot activiteiten die raken aan de ambachtelijkheid en waar huiselijkheid een gegeven is. Koken op een houtvuur in de achtertuin, timmeren in de hooischaar, vlaggen bedrukken in de wagenschaar of muziek maken op de deel waar ooit de koeien stonden. Niet voor niets spelen dieren al tien jaar lang de hoofdrol in onze fabuleuze theatervoorstellingen.

De Vrijstaat is ook de thuisbasis van de Sharing Arts Society, een belangrijke partner in het realiseren van participatieve projecten.

Leerwerkplaats

Werkplaats is een woord dat De Vrijstaat als een handschoen past. Bij ons is kunst een werkwoord. Het is de fysieke arbeid die nodig is om van niets iets te maken, om van idee naar product te komen, van concept naar kunstwerk. Of het nu gaat om beeldende kunst, digitale media, muziek of theater, de lichamelijke arbeid is de schakel. In de werkplaats krijgen kinderen en jongeren de kans hun 'instrument' te ontdekken, hun vaardigheden te vergroten, technieken te leren beheersen.

Een leerwerkplaats is een plek om ervaring op te doen. Op de Vrijstaat kun je het domein van de kunst in de praktijk te verkennen, niet alleen als deelnemer of bezoeker van het programma, maar ook als stagiair, student of jonge maker die hier aan het werk gaat.

Landingsplaats

Jaarlijks zijn zo'n 10 verschillende kunstenaars aan ons vaste programma verbonden, met een stevige focus

op Utrechtse kunstenaars en beginnende makers die uitstromen bij het kunstonderwijs. De Vrijstaat als landingsplaats laat zien dat Leidsche Rijn een dynamisch stadsdeel is waar op cultureel gebied veel te halen en te brengen is.

Wijkinitiatieven van (culturele) partners weten hun weg naar De Vrijstaat te vinden. Of het nu gaat om het faciliteren van vergaderingen, amateurkunstenaars en jonge makers, het verzorgen van inspiratiesessies of het samen ontwikkelen van culturele evenementen: ideeën mogen landen op De Vrijstaat. We zullen na de verbouwing van de boerderij nog meer lokale vragen en initiatieven kunnen omarmen.

Museum om de hoek

De functie van Het Gebouw is onmisbaar in een beschrijving van de rol van de Vrijstaat in wijk en stad. Dit iconische kunstwerk is als expositieruimte van De Vrijstaat in gebruik. Jaarlijks wordt er een interactieve expo ingericht voor kinderen van 6-12 jaar geïnspireerd op het werk van de kunstenaar, met werkplaatsen waar de bezoekers zelf direct aan de slag kunnen. Voor scholen wordt rondom deze expo's een uitgebreid educatief programma ontwikkeld.

Dit unieke Vrijstaatmuseum maakt dat kinderen in hun eigen wijk hun eerste kunstervaringen op kunnen doen met uiteenlopende kunstenaars en kunstdisciplines. De expo's zijn gericht op kunst maken, ervaren en beleven en zijn laagdrempelig. Zo worden er veel kinderfeesten in de expo's georganiseerd. Ook vormen de expo's belangrijke ankers voor onze educatieprojecten voor de scholen in Leidsche Rijn.

Podium om de hoek

De Vrijstaat hecht waarde aan het openbaar presenteren van wat er door de kinderen en jongeren in de diverse programma's wordt gemaakt, het is een belangrijke stap in het creatieve proces. Je deelt jouw maakproces met anderen, het kan betekenisvol zijn voor toeschouwers. Het is ook een moment van reflectie: terugkijken op de keuzes die je hebt gemaakt en trots te zijn op wat je hebt gedaan. Deze presentatiemomenten koppelt De Vrijstaat aan publieksevenementen waar bewoners uit Leidsche Rijn kunnen genieten van wat jong Utrecht te bieden heeft aan beeldende kunst, installaties, theater en muziek. Daarbij gebruiken we geregeld de openbare ruimte als podium en haken wij aan bij stadsbrede evenementen als de start van

de Vuelta en 900 jaar stadsrechten.

Daarnaast zijn wij letterlijk een podium voor wijkinitiatieven van jongeren en jonge makers.

Familiekring

De Vrijstaat creëert rondom zijn programma's familiale cirkels waarin we verschillende generaties met elkaar verbinden. Bij De Vrijstaat Theaterfamilie staan kinderen, jongeren, studenten, jonge professionals en oude rotten in het vak samen op de vloer. Er wordt samen geleefd, gewerkt, gegeten, getraind. Het maken van kunst sluit naadloos aan bij het dagelijkse leven.

We produceren familievoorstellingen, expo's en evenementen waar je met het hele gezin naar toe kunt gaan. Omdat het van waarde is om ervaringen met elkaar te delen. Met kinderen als belangrijke doelgroep, zijn ook de ouders van groot belang; ook hen willen wij actief onderdeel laten zijn van de 'familie'.

Koken speelt dan ook een belangrijke rol in het programma van De Vrijstaat. Het verbindt de mensen die samen het eten delen, maar eten is ook het werk dat de kok presenteert aan zijn publiek. Eten geeft je het gevoel dat je welkom bent om aan te schuiven.

Activiteiten

• Uitgangspunten

De Vrijstaat werkt met een programma waarin de diverse onderdelen jaarlijks terugkeren. Programmalijnen die zich door het jaar heen onttrollen, soms in korte series, soms in lange reeksen, soms geconcentreerd in een week die overkookt, soms met een eenmalig bezoek aan onze expo, voorstelling of workshop. Samen met een kunstenaar (de meester) en de kunstvakdocent of begeleider (de gezelschap) werkt de bezoeker (de leerling) aan zijn eigen creatieve ontwikkeling, of het nu gaat om talentontwikkeling, binnen- of buitenschoolse kunsteducatie of vrijetijdsbesteding.

Wij streven naar zo veel mogelijk doorstroming binnen de programmalijnen: van kennismaken naar verdiepen naar professionaliseren. Van binnenschoolse kunsteducatie naar buitenschoolse kunsteducatie naar talentontwikkeling. Van leerling via gezelschap naar meester!

Als wijkcultuurhuis willen we zichtbaar zijn in de wijk en nieuwe mensen ontmoeten, enthousiasmeren voor kunst

en cultuur en ze met elkaar in contact brengen. Presentatiemomenten van ons programma worden hiervoor ingezet. Deze openbare events geven een podium aan wat er binnen het Vrijstaatprogramma wordt gemaakt en bieden de mogelijkheid voor bezoekers om actief deel te nemen. Deze publieksevenementen worden eveneens gebruikt om verschillende programmalijnen te verbinden en samenhang te creëren.

• Programmathema's en onderwerpen

	2020*	2021	2022	2023	2024
THEMA	KIDS ON FIRE (de wereld staat in brand en wij zijn aangestoken)	FLOWER POWER (de kracht van de natuur)	METROPOLIS (de nieuwe stad, Utrecht 900)	MENS & MACHINE (wetenschap)	CELEBRATIONS (feest voor iedereen)
					
Expo	Radio Vrijstaat: Laat je horen	De Kunst Kas: Artificiële natuur	Metropolis Real live game	Ruimtestation De Vrijstaat	United Colours
Theater	DODO live! Uitstervende dieren	Killer Bees; Nature strikes back	ZwerfKat in de Stadsjungle (dakloos en op drift)	Mijn moeder is een robot	Kerst Konijn en Paas Haas
Kunstvakantieweek	Burning Man; Zelfvoorzienend kamp	Woodstock; Flower festival	Tiny Houses	Escape World	Bedevaart
Atelier en workshop	Verzamelaar Plastic speelgoed	Geurmuseum	Lego City, maakbaarheid van de stad	Metamorfose	Suikerbeest (voedsel en viering)
De Vrijstaat KunstAcademie	Transformers	Natuurlijke materialen	Architectuur	Uitvinders Da Vinci Code	Culture Splash
Evenement	Groene Mobiele Eenheid	Voortuin Festival; Kunst in je tuin	Over de Schutting;	Toekomstmuziek	Holy Cow!
Nieuw	KunstKeet & KunstCarrousel	Vrijspraak Poezie Cafe	Film Astropolis 2922; Utrecht over 900 jaar	Vrijstaat College	Podcast serie Feest

*We nemen 2020 op in dit schema omdat het programma integraal wordt ontwikkeld en veel van het programma in 2020 mee resoneert in de volgende jaren.

De Expo's (6-12 jaar)

Jaarlijks 10 maanden

Jaarlijks ontwikkelt De Vrijstaat een interactieve expo met atelier. In Het Gebouw, de expositieruimte van De Vrijstaat, richten wij samen met een kunstenaar een langlopende tentoonstelling in rond een thema. We wisselen bij deze expo's af tussen beeldende kunst en digitale media. In de weekenden en vakanties zijn wij open voor losse bezoekers en door de week te bezoeken voor scholen en andere groepen. Bij iedere expo wordt een educatief traject aangeboden.

De combinatie van het museale met het zelf werken (met en geïnspireerd door de kunstenaar) is uitdagend en leuk. Door de interactie tussen bezoekers en kunstwerken, word je als bezoeker uitgedaagd om je te verhouden tot het werk om je heen. In de loop van de jaren zijn wij steeds beter geworden in het vormgeven van deze interactie. Grote thema's of actuele ontwikkelingen vertalen naar eigenzinnige expo's voor een jonge doelgroep blijft ook de komende jaren in het hart van ons programma.

De KunstKeet (6-8 jaar)

3 blokken van 6 lessen

De KunstKeet is een programma van De Vrijstaat bedoeld voor kinderen die kennis willen maken met beeldende kunst. Het lesprogramma wordt ontwikkeld door onze kunstvakdocent en richt zich op experimenteren met technieken en materialen rond een thema. De vakdocent zorgt gedurende het jaar voor stabiliteit en saamhorigheid wat belangrijk is voor deze doelgroep. Aan het einde van ieder blok zit een masterclass met een kunstenaar. Er is bewust gekozen om niet te werken naar een eindproduct, zodat de onderzoekende houding meer de ruimte

kan krijgen. Bij de afsluiting van het blok worden de ouders mee uitgenodigd om samen terug te kijken naar het werkproces.

De KunstCarroussel/TheaterCarroussel (6-10 jaar)

18 cursussen van 6 lessen voor BSO en NSA

In 2019 zijn we gestart met de KunstCarroussel en de TheaterCarroussel. Beide cursussen zijn gericht op een eerste kennismakingen hebben een laag instapniveau.

Het onderzoeken en inzetten van je eigen creatieve kracht is in beide cursussen het uitgangspunt. De kinderen werken in de lessen met een gekwalificeerde kunstvakdocent die plezier en passie voor het vak graag met kinderen deelt. Dit traject kan worden gerealiseerd door de inzet van de cultuurcoach (combinatiefunctionaris) die wij sinds 2019 aan ons vaste team hebben kunnen toevoegen.

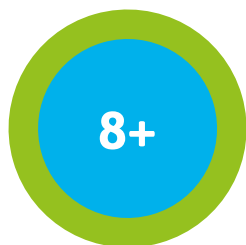
Voor dit project is een samenwerking aangegaan met koepelorganisatie Kind & Co die een aantal BSO-clusters in Leidsche Rijn beheert. Wij verwachten in de komende jaren dit programma te kunnen uitbreiden. Door het ontwikkelen van dit BSO-programma bereiken wij nieuwe doelgroepen die na de eerste kennismaking door kunnen doorstromen naar ander onderdelen van het Vrijstaatprogramma.

Vrijstaat Feest (6-12 jaar)

Op aanvraag gedurende het hele jaar

Op De Vrijstaat kun je ook je verjaardag vieren. Wij hebben een kookfeest en een kunstfeest op het menu staan. Bij het kookfeest gaan de kinderen de keuken in en werken ze aan een uitgebreid verjaardagsbuffet dat daarna gezamenlijk wordt opgegeten in ons huiskamerrestaurant.

De kunstfeesten zijn gekoppeld aan onze expo's: met een workshopbegeleider volgt de groep een uitgebreid programma. Met het Vrijstaat Feest bereiken wij een grote groep kinderen die anders niet zo snel op De Vrijstaat zouden komen.

De Vrijstaat Theatervoorstelling (8+ jaar)

Jaarlijks 8 voorstellingen

De Vrijstaat produceert jaarlijks een muzikale theatervoorstelling voor 8+ op basis van nieuw geschreven theater teksten. De artistieke kern van de Vrijstaatvoorstellingen wordt gevormd door theatermaker Daphne de Bruin, in nauwe samenwerking met schrijver/regisseur Paul Feld. Per voorstelling wordt het artistieke team aangevuld met (jonge) acteurs, muzikanten en vormgevers uit het uitgebreide (theater)netwerk van beide makers.

In de loop van de jaren is voor de theatervoorstellingen een unieke werkwijze ontwikkeld. Naast de professionals wordt de cast samengesteld met leerlingen uit het basisonderwijs en jongeren uit het voortgezet onderwijs. Bij het project worden ook studenten uit het kunstvakonderwijs ingezet waardoor er een cast ontstaat die uit meerdere generaties bestaat, zowel qua leeftijd als qua ervaring.

Het samenwerken met ervaren theatermakers, het gezamenlijk werken en repeteren aan een professionele voorstelling, geeft de jonge acteurs en muzikanten niet alleen een unieke kans om het theatervak in de praktijk te leren en te ervaren; door gezamenlijk op de vloer te staan ontstaat er kleine hechte community waarvan artistieke kwaliteit, respect en gezamenlijke verantwoordelijkheid pijlers zijn.

De voorstelling wordt gespeeld in Podium Hoge Woerd en bestaat uit een reeks vrije voorstellingen en een aantal

schoolvoorstellingen. De komende jaren zullen wij mogelijk ook voorstellingen uitbrengen op een andere locatie.

De Kunstvakantieweek (8-16 jaar)

Jaarlijks 1 week

Iedere zomer biedt De Vrijstaat een intensief kunstprogramma onder de noemer Kunstvakantieweek. In dit programma werken kinderen/jongeren en kunstenaars een week lang met elkaar aan de realisatie van een kunstwerk of kunstinstallatie die aan het eind van de week wordt gepresenteerd. Spelenderwijs maken de kinderen kennis met diverse kunstvormen en is er tijd voor spel, workshops, samen eten en rond het kampvuur zitten. Tijdens de kunstvakantieweek is De Vrijstaat je huis, leef je het leven van een kunstenaar en en geeft een eigen festival je de mogelijkheid om jezelf en je werk aan de wereld te laten zien. De Kunstvakantieweek is vanaf de start van De Vrijstaat een in het oog springend onderdeel. Eerst als Kunstcamping, de laatste jaren als Kunstvakantieweek omdat kamperen op ons eigen terrein niet meer mogelijk is. Maar de essentie van deze intensieve 'summerschool' is ongewijzigd; een week ondergedompeld worden in een wereld waar de kunst de wetten bepaalt.

De KookKeet (8-12 jaar)

3 blokken van 6 lessen

De KookKeet is een uniek kindercatering bedrijf waar we kinderen leren op een nieuwe manier naar ingrediënten en producten te kijken. In blokken van zes lessen gaan de leerlingen met de Vrijstaat-kok de keuken in en leren iedere week nieuwe recepten, technieken en ingrediënten kennen. De KookKeet verzorgt aan het einde van de lessenreeks de catering bij een Vrijstaat evenement zodat leerlingen alles wat ze hebben geleerd ook echt in de praktijk kunnen brengen.

De Vrijstaat TheaterAcademie (9-12 jaar)

Jaarlijks 3 blokken van 10 lessen

De Vrijstaat TheaterAcademie is voor kinderen en jongeren die het theatervak in de praktijk willen leren. Via lessen, workshops en masterclasses werken de leerlingen toe naar de Vrijstaat-theatervoorstelling aan het einde van het seizoen.

Kinderen van 9-12 jaar die graag theater maken kunnen zich inschrijven voor een jaarprogramma. In drie blokken van 8 weken werken ze aan het ontwikkelen van zichzelf als acteur onder leiding van een speldocent en ervaren theatermakers. Het programma omvat basistechnieken en elementaire toneeltraining, personage- en scene ontwikkeling, scene repetities en voorstellingen. Deze lessen en repetities worden verzorgd door de professionals van de cast van de Vrijstaat-voorstelling.

Vanaf mei komt de hele theaterfamilie samen om de voorstelling tot een geheel te maken. Leerlingen repeteren dan een aantal keer met de hele cast en gaan het theater in om de voorstelling af te monteren en te spelen.

De Vrijstaat KunstAcademie (9-12 jaar)

Jaarlijks 3 blokken van 10 lessen

De Vrijstaat KunstAcademie is voor kinderen en jongeren van 9-16 jaar die het leuk vinden om hun creatieve skills te ontwikkelen. De Vrijstaat KunstAcademie richt zich op talentontwikkeling; leerlingen kunnen de academie meerdere jaren volgen. Hoe langer zij op de academie zitten, hoe meer ervaring ze opdoen met verschillende kunst disciplines en hoe meer ze te weten komen over hun eigen identiteit als kunstenaar.

Op De Vrijstaat KunstAcademie is naast de kunstenaar een vaste kunstdocent aanwezig die een deel van de lessen geeft en die de ontwikkeling van de deelnemers door de jaren heen begeleidt. Tijdens de lessen staan onderzoek, experiment en ambachtelijkheid centraal. Het creatieve proces is net zo belangrijk als het eindresultaat. Voor jongeren die door willen stromen naar het kunstvak-onderwijs legt De Vrijstaat KunstAcademie een brede basis waar gewerkt kan worden aan een uitgebreid portfolio.

12+

De Vrijstaat TheaterAcademie (12-16 jaar)

In de meivakantie organiseren we voor 12-16-jarigen een fulltime theaterweek met trainingen, workshops en masterclasses, die resulteren in een aantal scènes die onderdeel zijn van de Vrijstaat Theatervoorstelling. De inhoud van deze cursus is afhankelijk van wat we in de voorstelling nodig hebben. In deze theaterweek worden jongeren door inspirerende theatermakers uitgedaagd zichzelf te ontwikkelen als performer.
(zie ook boven)

De Vrijstaat KunstAcademie (12-16 jaar)

Behalve een groep van 8-12 kent De Vrijstaat Kunstacademie ook een jongerengroep waarvan de meeste deelnemers al langere tijd op onze KunstAcademie zitten.

Kunstvakantieweek (12-16 jaar)

(zie boven)

VrijSprak (12-24 jaar)

(zie pagina 18)

Radio Vrijstaat (12-18 jaar)

In 2020 starten wij met Radio Vrijstaat, een werkplaats waar jongeren leren zelf podcasts te maken. Met twee complete (mobiele) radiosets kunnen we in de eigen Vrijstaatstudio en op locatie op een snelle en laagdrempelige manier radio maken. We ontwikkelen zowel een fictieprogramma als een nieuwsprogramma. Vaardigheden zoals presenteren, stemacteren, interviewen, nieuwsverslaggeving etc. komen daarbij aan bod. Daarnaast is er aandacht voor technische vaardigheden zoals geluidsmontage, jingles maken of soundscapes samenstellen. Met Radio Vrijstaat ontwikkelen wij een krachtige tool die op vele manieren kan worden ingezet, zowel binnen de school als daarbuiten. In een wereld waar de beeldcultuur dominant aanwezig is, laten wij de mogelijkheden zien van het gesproken medium.

In een pilotcursustraject (2021) starten wij een jongerenredactie, die een podcastreeks ontwikkelt en nieuws brengt dat ertoe doet. Gedurende 8 lessen leren wij deze redactie de kneepjes van het radiovac. Wanneer dit aanslaat kunnen wij van Radio Vrijstaat een vast jongerenplatform maken, waarbij jongeren hun eigen onderwerpen kunnen podcasten.

16+

Kunstenaar in Huis JONG (16-24 jaar)*3 residenties per jaar*

Met ons programma Kunstenaar in Huis JONG willen wij jongeren stimuleren hun creatieve ideeën of plannen te realiseren. Soms kun je als aankomende jonge kunstenaar net dat extra zetje in je rug gebruiken om daadwerkelijk met je idee aan de slag te gaan. Wil je nou eindelijk eens die videoclip opnemen voor je band, met je liedjes als singer/songwriter naar buiten treden of een eigen foto expositie inrichten van jouw werk? Kunstenaar in Huis JONG is een programma waar eigenaarschap en ambitie worden ondersteund.

We kunnen de jonge kunstenaars op verschillende manieren begeleiden, afhankelijk van hun project en specifieke wensen. Zo kunnen zij de boerderij van De Vrijstaat gebruiken als werkruimte, podium of presentatieplek. We kunnen de jongeren koppelen aan kunstenaars uit ons directe netwerk die passen bij hun specifieke plan en artistieke coaching aanbieden. Ook ondersteunen wij op het gebied van planning, fondsenwerving, communicatie en uitvoering.

In 2019 en 2020 wordt een pilot van dit project gerealiseerd in samenwerking met het KF Heinfonds en KLUB19. Wij hopen dit project in 2021-2024 te kunnen continueren. Omdat wij het van belang vinden dat jongeren met ambities hun plannen kunnen realiseren en op hun beurt rolmodellen voor andere jongeren zijn.

Vrijstaat TheaterAcademie (18-24 jaar)*15 werksessies*

De band die de livemuziek bij de Vrijstaatvoorstellingen verzorgt, wordt samengesteld uit studenten van het Conservatorium (Musician 3.0 en/of Muziekdocent van de HKU), de Pop Academie en/of de Herman Brood Academie. Deze studenten werken nauw samen met de regisseur en componeren de muziek bij de productie. De band speelt live bij de voorstellingen. Ook studenten van andere kunstvakopleidingen (theaterdocent, theatervormgeving of acteurs) worden waar mogelijk aan onze voorstellingen verbonden.

• Nieuw te ontwikkelen jongerenprogramma

VrijSpraak (12-24 jaar)

Werkplaatsen

VrijPlaats

• **VrijSpraak (12-24 jaar)**

Onder de titel VrijSpraak ontwikkelt De Vrijstaat een bijzonder jongerenprogramma dat de komende jaren gefaseerd zal groeien. Met de toename van het aantal jongeren in Leidsche Rijn en de verbouwing in het verschiet, voelen wij nu de mogelijkheid en urgentie om ons jongerenprogramma voor de leeftijd 12-24 jaar uit te breiden en te verdiepen. Wij kunnen dit doen met een relatief kleine verhoging van het programmabudget. Het programma ontstaat organisch vanuit de bestaande activiteiten en beweegt mee met onze ontwikkelingen en die van onze wijk. Gezien de investering die de Gemeente doet in onze boerderij denken wij dat het een duurzame keuze is om dat wat gezaaid is in de afgelopen jaren ook te kunnen oogsten in de volgende beleidsperiode. Vanuit het domein van de taal zien wij kansen om inspirerende activiteiten te ontwikkelen waarmee we jongeren letterlijk aan het woord laten!

Inhoud

Voor het jongerenprogramma kiezen wij voor de taal als basis. Vanuit de taal raak je aan diverse kunst disciplines

die dicht bij jongeren staan. We laten de taal vliegen in poëzie, we geven ons bloot in een song, we uiten onze woede in een rap of verbinden het persoonlijke aan het politieke in 'spoken word'. We maken verhalen in allerlei soorten en maten. Storytelling als een manier om de chaos van het leven in banen te leiden, om je leven in een context te plaatsen. Maar zelfs nog dichterbij: in het schrijven van een dagboek, het sturen van een brief of het plaatsen van een post op social media. Taal is hét instrument om je stem te laten horen, om je aanwezigheid kenbaar te maken.

Voor deze keuze zijn wij uitgegaan van enerzijds de expertise die wij in huis en in ons netwerk hebben en waar onze passie ligt: het schrijven. Daarnaast hebben wij gekeken hoe wij een onderscheidend jongerenprogramma kunnen creëren in Leidsche Rijn. Iets waar nog geen aanbod in is, waarin wij een pioniersrol kunnen vervullen. Daarnaast biedt VrijSpraak een goede ingang naar het voortgezet onderwijs. De behoefte om zaakvakken te verbinden aan de creatieve vakken is groot en via taal kunnen wij vakoverstijgende kunsteducatie ontwikkelen. Wij denken hiernaast goede samenwerkingspartners te

kunnen vinden in de Bibliotheek Leidsche Rijn, het Literatuurhuis en de HKU.

Met VrijSprak zullen wij alle vormen van taal als inspiratiebron gebruiken voor een jongerenprogramma dat roept, schreeuwt, fluistert, zingt, klinkt en vertelt.

Team Jonge Makers

Voor het ontwikkelen en uitvoeren van VrijSprak zal een artistiek team van jonge makers worden gevormd. Zij worden uitgenodigd om samen met Daphne de Bruin vorm te geven aan het programma. Op moment van schrijven worden gesprekken gevoerd met uiteenlopende makers (rap, spoken word, poetry, songwriting) die al op de een of andere manier aan De Vrijstaat zijn gelieerd. Er wordt voor deze vorm gekozen omdat wij het belangrijk vinden dat de jonge makers de ruimte krijgen om hun eigen ideeën in programma te vertalen. Daarnaast hebben deze mensen zelf een uitgebreid netwerk van jongeren en jonge makers om zich heen die wij kunnen betrekken bij het programma.

Activiteiten

VrijSprak is een programma dat gefaseerd tot stand komt. We willen het programma niet direct aan banden

leggen, het mag zich in de komende jaren ontwikkelen. Zoals ons huidige programma is ontstaan door 10 jaar lang onderzoeken en experimenteren, door zaaien en oogsten, zo willen we ook ons nieuwe jongerenprogramma laten groeien. Geïnspireerd en gefundeerd op een sterke visie en een duidelijk artistiek kader, maar met ruimte om in te spelen op de vragen en behoeftes van jongeren en jonge makers. Wij zetten de contouren uit en laten de praktijk de richting bepalen waarin de activiteiten zich ontwikkelen.

VrijSprak Makers

Aan het einde van het seizoen organiseren wij VrijSprak Makers, een event dat podium biedt aan alle deelnemers van het VrijSprak-programma om het eigen werk aan een groter publiek te tonen. Daarmee willen wij de verschillende 'cirkels' met elkaar in contact brengen en een wisselwerking tussen de jonge makers stimuleren. Door te werken vanuit kleine kringen, hopen we intieme en haalbare werkgroepen en masterclasses samen te stellen, waar wij ruimte en expertise kunnen bieden om je eigen talenten te ontwikkelen en te verdiepen.

• Werkplaatsen

Jaarlijks willen wij een werkplaats inrichten waar we flexibel trajecten met jongeren op kunnen ontwikkelen. Elke werkplaats heeft een eigen karakter waar een jaar lang een kunstenaar aan wordt verbonden. In de werkplaatsen worden ambachtelijkheid, creativiteit en techniek gecombineerd. De werkplaatsen zijn te boeken voor VO-scholen die hun lessen buiten de deuren van de school in een inspirerende omgeving willen vormgeven. De werkplaatsen focussen op duurzaamheid met als doel meer bewustwording te creëren bij de jongeren en hen te laten zien hoe je door hergebruik van materialen, je eigen footprint kunt verkleinen.

• VrijPlaats

De Vrijstaat ligt vlak naast de Teen Spot, een (tijdelijke) jongerenplek waar een skatebaan en een trapveld de basis vormen voor een terrein waar jongeren zich kunnen vermaken. De Vrijstaat wil vanaf 2020 regelmatig zorgen voor laagdrempelige shotjes cultuur op deze plek. In de lente en de zomer is er twee keer een creatieve hangout voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar. Wij verzorgen deze activiteiten vanuit een Vrijstaatcaravan die op het terrein zal worden gestationeerd. Denk voor deze activiteiten aan parkoers, straattekenen, kookactiviteiten of livemuziek.

2020**

2021

2022

2023

2024

THEMA

KIDS ON FIRE

FLOWER POWER

METROPOLIS

MENS & MACHINE

CELEBRATIONS

VO-educatie

Radio Vrijstaat

Radio Vrijstaat

Radio Vrijstaat

Radio Vrijstaat

Radio Vrijstaat

Residenties

Kunstenaar in Huis JONG

Kunstenaar in Huis JONG

Kunstenaar in Huis JONG

Kunstenaar in Huis JONG

Kunstenaar in Huis JONG

Masterclasses

Podcast Club*

Poëzie Cafe*

Hoorspel Cirkel*

Spoken Word*

Singer Songwriter*

Events

VrijPlaats

VrijPlaats

VrijSprakMakers

VrijPlaats

VrijSprakMakers

Werkplaats

Taal werkplaats

Kleding werkplaats

Meubel werkplaats

Techniek werkplaats

Voedsel werkplaats

*We kunnen de diverse programmaonderdelen gefaseerd invoeren. Indien gewenst kunnen we de geïntroduceerde programma's herhalen, aan elkaar verbinden of uitbreiden.

** We nemen 2020 op in dit schema omdat het programma integraal wordt ontwikkeld en veel van het programma uit 2020 mee resoneert in de volgende jaren.

• Creatief Vermogen Utrecht

Sinds het ontstaan van het netwerk Creatief Vermogen¹ Utrecht is De Vrijstaat een van de culturele organisaties die een aantal structurele partnerschappen heeft met basisscholen. Deze samenwerking is gericht op het ontwikkelen en het duurzaam verankeren van creatief vermogen binnen het curriculum van de school.

Partnerscholen

De Vrijstaat heeft partnerschappen met De Achtbaan, OBS de Klimroos, Hof ter Weide en de Sint Maartenschool voor speciaal onderwijs. De partnerschappen worden aangegaan voor een periode van vier jaar waarbinnen wij samen met de school werken aan de ontwikkeling van de creatief vermogende leerling en leerkracht. De intensieve samenwerking met de scholen is inspirerend en leerzaam voor beide partijen waarbij we één gemeenschappelijk doel voor ogen hebben: kinderen hun creativiteit als bron leren gebruiken en ontwikkelen om vorm te geven aan het eigen leven, de wereld om je heen en de toekomst.

¹ Creatief Vermogen Utrecht is de Utrechtse invulling van de landelijke regeling Cultuureducatie met Kwaliteit, bestaande uit creatieve partnerschappen tussen culturele instellingen en basisscholen.

De Vrijstaat ontwikkelt op dit moment binnen CVU het spel *Kunst Explosie en de Kunst Scheurkalender* om het creatieve proces binnen de klas een dagelijkse impuls te geven. Op alle partnerscholen worden jaarlijks docentenworkshops gegeven door onze educatief medewerker.

Lerend netwerk

De partners vormen een lerend netwerk waarbij kennisdeling en deskundigheidsbevordering centraal staan. Gezamenlijk werken de partners aan een open leerlijn creatief vermogen en het ontwikkelen van praktische tools om deze leerlijn in de lessen te integreren. Ook in de periode 2021-2024 zal het programma Creatief Vermogen Utrecht worden gecontinueerd. De Vrijstaat wil met vier partnerscholen aan het programma deelnemen en heeft ruimte om uit te breiden naar een vijfde school.

Charlotte van Eijsden bezoekt als educatief medewerker van De Vrijstaat de netwerkbijeenkomsten evenals onze cultuurcoach Lotte Rosier. Daphne de Bruin zit in de ontwikkelgroep Creatief Vermogen.

Bedrijfsvoering

• Wijkcultuurhuis

De Vrijstaat maakt, net als de andere wijkcultuurhuizen in Utrecht, deel uit van de basis van de cultuurketen in de stad. Dat deze basis van groot belang is voor de stad, wordt in de Cultuurnota 2021-2024 meermalen onderstreept: 'de wijkcultuurhuizen vormen de brede basis in het culturele ecosysteem en leveren een belangrijke bijdrage aan een inclusieve culturele sector'. Eerder benadrukte ook het coalitieakkoord uit 2018 dat een rijk cultureel leven niet zonder voedzame humuslaag kan, de diverse sectoranalyses bevestigden dit.

• Ondernemend in de wijk

Als wijkcultuurhuis voor jong Utrecht, staat De Vrijstaat met beide benen *midden in de wijk*. We spelen in op de ontwikkelingen en behoeftes van deze wijk. Door middel van de uitbreiding van ons programma voor jongeren, via de thematiek van onze programma's, maar straks ook met nieuwe voorzieningen waar diverse groepen uit de wijk gebruik van kunnen maken. We zoeken bij het laatste naar een goede balans tussen economische en maatschappelijke waarde: verdienen waar het kan, faciliteren waar het nodig is, dat past bij functie van het Wijkcultuurhuis.

Omdat onze doelgroep veelal jong is, maakt ruileconomie deel uit van ons verdienmodel: heb je geen geld, dan kun je bij De Vrijstaat ook met een dienst betalen.

We vinden het belangrijk dat ons programma en onze activiteiten een zo groot mogelijke *impact* hebben. Daarom zijn we heel blij met de toekenning van een combinatiefunctionaris: hiermee kunnen we energie steken in het bereiken van nieuwe doelgroepen, zodat meer kinderen en jongeren van ons programma kunnen profiteren. Om onze zichtbaarheid in de wijk te vergroten hebben we jaarlijks twee openbare events op het programma staan waar bezoekers kunnen kennismaken met De Vrijstaat. Voor onze deelnemers zijn dit belangrijke gelegenheden om hun werk te tonen.

We bouwen aan lange lijnen, duurzame relaties en door-groeimogelijkheden voor onze deelnemers/bezoekers. We willen dat onze activiteiten een goede mix vormen van *unieke* belevenissen, zoals de expo's en de theatervoorstelling, en activiteiten *herhaalbaar* zijn en ingezet kunnen worden zodra er vraag naar is, zoals de bijvoorbeeld de KunstCarroussel, Radio Vrijstaat en concepten als De Werkplaats.

Samenwerken met *partners* doen wij bij al onze projecten:

met culturele en maatschappelijke partners, met individuele kunstenaars, met onderwijs van basisschool tot conservatorium, met partners uit de buurt, de wijk, de stad en de regio. Als het past binnen onze visie ontwikkelen we graag programma-activiteiten *in opdracht*: een schoolproject, een feestelijke opening, een teamtraining of een kunstwerk op maat.

• Nieuwe functie van De Vrijstaat

Na 11 jaar tijdelijke huisvesting in onze boerderij, staat in 2021 een uitgebreide renovatie op de agenda. Dat is drie-maal goed nieuws:

1. De Vrijstaat krijgt een vaste verblijfsplaats.
2. Belangrijke gebreken als kou, wateroverlast en versleten voorziening behoren straks tot het verleden.
3. De hele boerderij wordt inzetbaar voor activiteiten het jaar rond, wat bijna een verdubbeling van de werkbare ruimte betekent.

Het betekent ook dat wij als de verbouwing gedaan is, huur zullen gaan betalen (geschat € 70.000 op jaarbasis) terwijl we tot op heden de boerderij om niet konden gebruiken.

In de komende beleidsplanperiode zal de bedrijfsvoering van De Vrijstaat een belangrijke verandering ondergaan: van een cultuurhuis waarvan de belangrijkste activiteit is het aanbieden en maken van programma voor en met een jonge doelgroep, naar een kunst- en cultuurhuis waarin ook het aanbieden van faciliteiten aan andere groepen een belangrijke rol gaat spelen. In 2019 schreven wij op verzoek van Culturele zaken “*De verbouwde Vrijstaat : een eerste verkenning*”: wat kan het vernieuwde Cultuurhuis opleveren aan maatschappelijk en financiële waarde. Onderstaande paragrafen over gebruik en exploitatie zijn daarop gebaseerd.

Toekomstige gebruikers

De vernieuwde boerderij biedt uiteraard mogelijkheden voor doorontwikkeling en uitbreiding van het eigen Vrijstaat-programma, waardoor de door ons beoogde groei in activiteiten ook daadwerkelijk mogelijk wordt.

Daarnaast zoeken wij twee kleine culturele organisatie als vaste medebewoners van de boerderij. Onze huidige medebewoner Sharing Arts Society heeft al aangegeven graag tot in ieder geval 2024 te willen blijven. Verder is er plek voor jonge makers, amateurkunstinitiatieven en buurtinitiatieven: zij kunnen voor een langere periode atelier-, werk- of presentatieruimte huren op De Vrijstaat. Incidentele gebrui-

kers (commerciële partijen zowel als maatschappelijke organisaties) kunnen een ruimte huren voor vergaderingen en bijeenkomsten, het organiseren van een teamdag, een workshop of kookactiviteit. Indien gewenst verzorgt De Vrijstaat een creatieve workshop, lunch of borrel.

Verbouwing 2021

We rekenen erop dat tijdens de verbouwing de programma-activiteiten gewoon doorgang kunnen vinden. We nemen het Zomerhuis naast de boerderij in gebruik als kantoor- en vergaderplek. De lessen en workshops vinden plaats in een of twee tijdelijke leslokalen op en rond het erf en in de Wagenshuur. Onze expositieruimte Het Gebouw is het hele jaar beschikbaar voor expo, workshops en ontvangst schoolklassen.

• Financiering

Uitgangspunt voor de aangevraagde subsidie is de jaarsubsidie 2020 van € 255.100 plus een bijdrage van € 40.000 aan de huur van het vernieuwde pand, conform de afspraak met Culturele Zaken.

Daarnaast vragen wij budget om ons vaste team met 0,5 fte te kunnen uitbreiden (€ 32.000 per jaar) en om de

jaarlijkse periodieken te kunnen betalen (gemiddeld € 11.500 per jaar).

Voor de uitbreiding van ons jongerenprogramma en twee openbare events vragen wij € 22.000 per jaar extra programmabudget. Met dit relatief kleine bedrag kunnen we de impact en reikwijdte van ons programma aanzienlijk vergroten, meegroeien met onze wijk en een jonge doelgroep bedienen met een programma waarvan er nog geen tweede in Utrecht bestaat.

Exploitatie verbouwde boerderij

De huur van de toekomstige boerderij zal ca. € 70.000 per jaar bedragen. Om deze huur te kunnen betalen is er door Culturele Zaken voor De Vrijstaat een bedrag van € 40.000 per jaar gereserveerd; de overige € 30.000 plus de extra kosten die samenhangen met de verhuur moet De Vrijstaat terugverdienen uit opbrengsten verhuur en medegebruik. Wij hebben aangegeven dat wij daarvoor een aanlooptijd van twee jaar nodig hebben. In de eerste twee jaar na de verbouwing zullen wij de exploitatie nog niet halen, in het derde jaar zou dit wel mogelijk moeten zijn. Ervan uitgaande dat de verbouwing daadwerkelijk plaatsvindt in 2021, dan kan dit doel in 2024 bereikt worden. In de

begroting is een tijdelijke extra compensatie voor huur in de twee opstartjaren opgenomen.

Goede mix

Het verbouwingsjaar zullen we gebruiken om de acquisitie op te zetten. De beoogde toekomstige gebruikers van de nieuwe Vrijstaat hebben we hierboven al kort geschetst. Doel is om een goede verhouding te realiseren tussen *permanente huurders* (mede-bewoners), *semi-permanente huurders* (vaste gebruikers) en *incidentele huurders*. De Vrijstaat hanteert markconforme prijzen, zoals die algemeen gehanteerd worden voor de verschillende doelgroepen. Het gereduceerde tarief geldt voor culturele, maatschappelijke en onderwijsinstellingen; het partner-tarief geldt voor medegebruikers van het pand of andere culturele samenwerkingspartners van De Vrijstaat.

Risicobeheersing exploitatie boerderij

Het scenario dat wij schetsen in *De verbouwde Vrijstaat een eerste verkenning* bevat een groot aantal aannames, die weliswaar beredeneerd zijn, maar die uiteraard mee of tegen kunnen vallen. Zo is niet duidelijk of het door ons gewenste vlekkenplan ook daadwerkelijk gerealiseerd kan

worden. Dat kan tot veranderingen in de gebruiksmogelijkheden van de boerderij leiden. Ook de planning is niet in steen gebeiteld; is de verbouwing later klaar, dan heeft dat uiteraard gevolgen voor de verdien capaciteit. En last but not least is de acquisitie een spannende factor: lukt het ons om voldoende huurders te werven en zijn zij in staat de door ons gestelde tarieven op te brengen? Beheersing van de risico's: per kalenderjaar stellen we twee momenten vast (juni en oktober) om de risico's te monitoren in nauwe samenwerking met de Raad van Toezicht.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van De Vrijstaat kan beperkt tegenvallers opvangen. Het dient als buffer voor tegenvallende programma-inkomsten, onvoorziene personeelskosten en om de liquiditeit te garanderen. In de nieuwe situatie, waarin de kosten stijgen naar circa 6 ton per jaar en er nieuwe (exploitatie)risico's ontstaan, is dit eigen vermogen te laag en moet kans krijgen om verder te groeien. Tot die tijd heeft De Vrijstaat onvoldoende vangnet. We zien het als een gedeelde verantwoordelijkheid van onze organisatie én de gemeente om in de komende jaren een solide financieel vangnet te realiseren.

Financiering programma

Ons uitgangspunt is het programma te realiseren zoals we dat in 2019 en 2020 hebben neergezet, het jongerenprogramma uit te breiden en de activiteiten in het kader van de regeling Combinatiefunctionaris te continueren, mits daar in 2021 opnieuw voldoende middelen beschikbaar komen.

Het programma wordt - naast basissubsidie in het kader van de Cultuurnota 2021-2024 – gefinancierd uit publieks- en deelnemersinkomsten, inkomsten uit educatie en opdrachten, private inkomsten (fondsen, donaties), overheidssubsidies in het kader van Cultuureducatie met Kwaliteit. Ons streven is deze financieringsmix zo gevarieerd mogelijk te laten zijn en zoeken actief naar nieuwe bronnen van inkomsten. Jaarlijks bekijken we welke van onze projecten het meeste kans maken op externe subsidie en proberen de juiste matches te maken. Landelijk georiënteerde fondsen - met uitzondering van het Fonds Cultuurparticipatie - richten zich het algemeen niet op lokaal georiënteerde organisaties als de onze, al hebben onze plannen vaak wel landelijke zeggingskracht. Crowdfundacties zijn voor ons in de eerste plaats een

manier om draagvlak voor De Vrijstaat te creëren en pas in de twee plaats een verdienmodel, voornamelijk vanwege de grote tijdsinvestering die crowdfunding vraagt als je het goed wilt doen.

Nieuwe kansen

Om onze interactieve exposities effectiever te kunnen benutten, gaan we toe naar 1 expo per jaar, die grootser en flexibeler opgezet wordt en meer mogelijkheden biedt voor scholen (PO en VO) en groepen om de expo te bezoeken. In het huidige programma worden er twee expo's per jaar gemaakt, respectievelijk te bezoeken in feb-mrt en okt-nov, waardoor scholen en andere groepen regelmatig achter het net vissen als de planning hen niet past, en mond-tot mond-reclame nauwelijks zijn werk kan doen.

We ontwikkelen in 2021-2024 het jongerenprogramma VrijSprak dat in de loop vier jaar verder door kan groeien, idealiter door middel van een bijdrage vanuit een budget voor meer jongerencultuur in Leidsche Rijn. We dragen hiermee immers bij aan een belangrijke opgave voor de wijk. Ook verwachten we nieuwe fondsen voor dit

programma te kunnen interesseren.

De educatieve activiteiten op gebied van beeldende kunst en theater kunnen verder doorgroeien door het aangaan van nieuwe educatieve partnerschappen en het werven van fondsen; mogelijkheden voor ondersteuning van programma voor VO zijn er onder andere bij Fonds voor Cultuurparticipatie.

De Werkplaats is een activiteit die ontwikkeld wordt in samenwerking met scholen, en ook door de school bekostigd moet worden. Dit programma kan dus doorgang vinden zodra een geïnteresseerde school zich hieraan verbindt. In principe kunnen meerdere scholen per jaar intekenen op De Werkplaats.

Het presenteren van gemaakt werk aan publiek is een vast onderdeel in de werkwijze van De Vrijstaat. Wij willen deze presentatiemomenten graag meer gewicht geven door tweemaal per jaar een breed toegankelijk evenement realiseren voor een groot publiek, zodat veel mensen in de wijk en de stad de activiteiten van De Vrijstaat kunnen zien en ervaren.

In de afgelopen drie jaar hebben we jaarlijks 1 festivalprogramma kunnen realiseren met incidentele middelen (o.a. uit het budget Cultuurtrekker Berlijnplein en een opdracht van RAUM). Omdat ons festivalprogramma altijd gevoed worden vanuit ons reguliere programma, of aansluit bij bestaande festiviteiten kunnen we met een relatief kleine extra financiële inzet een groot publiek bereiken.

Risicobeheersing jaarprogramma

Het jaarprogramma wordt per onderdeel begroot; waar mogelijk wordt het budget tussentijds bijgesteld als inkomsten uit subsidies en fondsen achterblijven. Voor tegenvallende publieksinkomsten bij de exposities en de voorstelling is tussentijdse bijstelling van de uitgaven tussentijds meestal niet mogelijk. Tot nu toe blijkt de impact van deze risico's beperkt, omdat er meestal zowel positieve als negatieve afwijkingen zijn in een jaar. Uiteraard kan het een keer tegenvallen en moet er worden teruggevallen op het eigen vermogen.

Organisatie

• Organisatiestructuur

De Vrijstaat is een organisatie met een Raad van Toezicht en een bestuur. De samenstelling, taken en werkwijze van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in statuten en het Regelement Raad van Toezicht.

Samenstelling per 1 januari 2020: Klaas Gravesteijn (voorzitter, focus: politiek bestuurlijk), Dennis Meyer (focus: artistiek inhoudelijk) en Paulien Dankers (focus: financieel strategisch). Speerpunt op dit moment is een meer diverse samenstelling van de RvT. Daarvoor gaan wij in 2020 op zoek naar een vierde lid met als aandachtsgebied Jongerencultuur. De Raad van Toezicht en het bestuur komen minimaal viermaal per jaar bijeen.

Directie

Artistiek directeur Daphne de Bruin en zakelijk directeur Lieke Hoitink vormen het bestuur van de stichting. Rol, taken en bevoegdheden van de directie zijn vastgelegd in het directiereglement.

De artistiek en zakelijk leider hebben naast directietaken ook uitvoerende taken als productieleiding, acquisitie en

uitvoering programma (begeleiding jonge kunstenaars, talenttrajecten, theatermaker).

De directie heeft een keer per week directie-overleg.

Team

Het bestuur wordt ondersteund door vier medewerkers die de werkzaamheden met betrekking tot productie, beheer, communicatie en educatie op zich nemen. Deze medewerkers zijn verantwoordelijk voor hun eigen deel van de planning en uitvoering van het programma en het bijbehorende deelbudget; zij leggen verantwoording af aan de directie. Samen met het bestuur vormen zij het vaste team van De Vrijstaat; een maal per twee weken wordt in het teamoverleg de dagelijkse gang van zaken besproken en projecten geëvalueerd. Vier of vijf keer per jaar vindt er een gezamenlijke projectstartbijeenkomst plaats met het team en alle freelancers die aan het betreffende project meewerken.

Freelancers

Naast het vaste team werkt De Vrijstaat met individuele kunstenaars en een pool van 12-15 flexibele medewerkers die naar behoefte worden ingezet op de diverse projecten

als educatiemedewerker, workshopbegeleider of host.

Vanwege de verwachte toename van het aantal verhuuractiviteiten in de toekomst, zoeken we ook naar extra handen om het gastheerschap vorm te geven met zo min mogelijk kosten: we denken aan wederdiensten van huurders met weinig budget en/of het opzetten van een vrijwilligers-team dat uiteraard wordt aangestuurd door het team.

Formatie

De basisformatie van het vaste team is aan uitbreiding toe. In de afgelopen periode is het aantal activiteiten flink toegenomen, maar de formatie is niet op alle fronten meegroeid. We hebben dit in 2019 en 2020 zo goed mogelijk gerepareerd via incidentele uitbetaling van overuren of een tijdelijke uitbreiding van de aanstelling als daar budget voor was. Het is nu tijd om een en ander vast te leggen en ons team per 2021 uit te breiden van 3,6 naar 4,1 fte. Bij verdere uitbreiding van activiteiten tijdens de beleidsplanperiode, zal de formatie waar nodig meegroeien vanuit de extra middelen die door de activiteiten gegenereerd worden (extra inkomsten, subsidie of fondsen).

• Diversiteit in de organisatie

Niet alleen in de Raad van Toezicht streven we naar meer diversiteit, ook ons team en onze pool van medewerkers en stagiairs heeft baat bij meer variatie, die aansluit bij de diversiteit van de deelnemers en bezoekers van De Vrijstaat, of daar zelfs positief aan bijdraagt. We willen dat op de volgende manieren bereiken:

- we werven stagiaires niet alleen bij HBO maar ook actief bij MBO, dat een diversere populatie aan studenten heeft. Omdat we graag doorstroommogelijkheden bieden aan onze stagiairs, is het van groot belang om in het streven naar meer diversiteit bij de basis te beginnen.
- we trekken een diverse pool van kunstenaars aan, dat wil zeggen, divers in leeftijd, culturele achtergrond, sekse, opleiding en discipline.
- bij vacatures in het vaste team werven we actief buiten de gebaande paden, zodat de kans op meer diversiteit in de reacties zo groot mogelijk is.

• De Vrijstaat als opleidingsplek

De Vrijstaat als organisatie hecht veel belang aan het opleiden van jonge mensen en het bieden van doorstroommogelijkheden. Bijvoorbeeld van stagiaire naar workshop-begeleider naar het vaste team van De Vrijstaat of een andere culturele of onderwijsorganisatie. Deze keten zien we terug in het programma: op De Vrijstaat kun je terecht als jonge (amateur)kunstenaar, maar daarna ook als kunstvakstudent, en later wellicht als kunstenaar in een van de Vrijstaatprogramma's.

De Vrijstaat biedt jaarlijks meerdere stageplekken aan op het gebied van educatie, communicatie en productie. Gemiddeld lopen er per jaar vijf studenten van het HBO en MBO stage bij De Vrijstaat (Social Work, Media & Communicatie, Kunsteducatie en Eventmanagement). Daarnaast fungeert De Vrijstaat als leerwerkplaats voor studenten uit het kunstvakonderwijs. Ook is er plek voor maatschappelijke stages voor leerlingen uit het voortgezet onderwijs en menig oud-deelnemer aan onze activiteiten doet op De Vrijstaat werkervaring op als vrijwilliger bij evenementen. Begeleiding wordt gedaan door een van de team- of directieleden.

• Fair Practice code

Vanwege de grote variëteit aan activiteiten (kunsteducatie, expositie, theater, amateurkunsteducatie) is De Vrijstaat niet aangesloten bij een specifieke CAO. Voor inschaling en loonontwikkeling volgt De Vrijstaat de CAO Toneel en Dans. Voor freelancers wordt het uurloon of honorarium afgeleid van het brutosalaris voor een vergelijkbare functie met daarop een toeslag van tenminste 40%, met ingang van 2021. Wij willen dit realiseren zonder programma's te schrappen, en zoeken in plaats daarvan naar mogelijkheden om de werkdruk aan te passen door openingstijden iets korter te maken en cursusprogramma's slimmer in te richten.

Voor het theaterprogramma lukt het ons nog niet meteen om de CAO-richtlijn te halen. We willen hier in de komende jaren naar toe werken door ofwel meer inkomsten te genereren, ofwel door onze werkwijze zodanig aan te passen dat we wel aan de richtlijnen kunnen voldoen. Tot die tijd proberen we regisseur en acteurs zoveel mogelijk tegemoet te komen door het werk zo in te plannen dat zij daarnaast ook aan andere opdrachten kunnen werken.

We hechten veel belang aan het welbevinden van zowel medewerkers als freelancers. Met medewerkers besteden we hier aandacht aan in het jaargesprek, maar ook in projectevaluaties en dagelijks op de werkvloer. Met de freelancemedewerkers en kunstenaars wordt regelmatig geëvalueerd. Voor de freelancers organiseren wij trainingen ter voor bereiding op de nieuwe exposities en BHV of EHBO. Het vaste team neemt hier aan deel maar kan ook scholing volgen op eigen verzoek. De directie stimuleert dit. De Vrijstaat heeft zijn medewerkers in vaste/tijdelijke dienst aanvullend verzekerd voor het WGA-gat.

Communicatie & publieksbereik

Met de mogelijkheden die de verbouwde Vrijstaat biedt en een gevarieerd en deels nieuw programma verwachten wij dat het aantal bezoeken in de komende vier jaar kan groeien van ruim 11.000 (2019) naar ruim 19.000 bezoeken in 2024. Voor een uitwerking van deze cijfers verwijzen we naar de toelichtingen op de begroting en format.

• Doelgroepen

Het publiek van De Vrijstaat bestaat uit verschillende doelgroepen:

- Kinderen (6-12 jaar): dit zijn zowel bezoekers van éénmalige activiteiten (exposities, voorstellingen en/of workshops) als deelnemers van langere trajecten (Theater- en KunstAcademie, Kunst- en KookKeet). We bereiken deze doelgroep veelal via de ouders.
- Jongeren (12-24 jaar): de afgelopen jaren is ons programma voor deze doelgroep gegroeid, in de komende jaren zal dit nog verder uitbreiden. Zodoende is het belangrijk dat we deze groep niet alleen via school weten te bereiken, maar ook via andere kanalen.
- Scholen & BSO's: bij deze doelgroep gaat het om groepsbezoek aan onze Vrijstaat-activiteiten, al dan niet met een verdiepend programma. Vaak is de inhoud van het

programma niet eens zo verschillend van dat voor losse bezoekers of deelnemers. Wel vraagt de communicatie een totaal andere aanpak, zowel qua content als qua planning.

- Organisaties: ook hier gaat het om business to business-marketing, maar nu met een compleet ander aanbod (verhuur, workshops).

Ons streven voor de periode 2021-2024 is niet alleen om ons publieksbereik te vergroten, maar ook om een meer divers publiek te bereiken.

• Divers publiek, inclusieve Vrijstaat

Om een brede groep kinderen te laten kennismaken met kunst & cultuur zet De Vrijstaat in op samenwerking met BSO's. Met de koepel Kind & Co wordt in 2019-2020 een pilotprogramma uitgevoerd in de vorm van korte kennismakingscursussen theater en beeldende kunst. Deze samenwerking willen we in 2021-2024 voortzetten en mogelijk uitbreiden met een andere BSO-koepel.

De cultuurcoaches ontwikkelen daarnaast programma op maat met andere partners in de wijk. In 2020 wordt de

samenwerking met de *Bibliotheek Leidsche Rijn Centrum* verder ingevuld. Verder is of wordt samenwerking gezocht met DURF!, *Weekendschool Petje af*, de ISK, het AZC en de jongerenwerkers die actief zijn in Leidsche Rijn.

Met *U-onbeperkt* en *De Wilg* werken aan de toegankelijkheid van onze activiteiten voor kinderen en jongeren met een beperking. Zowel op de TheaterAcademie, als op de KunstAcademie, de KookKeet en de Kunstvakantieweek doen elk jaar deelnemers mee met een beperking. Deze kinderen draaien gewoon mee in de lessen, soms met extra aandacht of een aangepaste opdracht als dat nodig is. Met een beter toegankelijke verbouwde boerderij hebben we in de toekomst nog meer mogelijkheden voor mensen met een fysieke beperking.

Wie een brede, diverse doelgroep wil bereiken, moet consequent stil staan bij de beeldvorming, zowel wat betreft content (beeld en tekst) als wat betreft het gebruik van (social media) kanalen. Dat betekent ook goed nadenken over wie er op onze campagnebeelden te zien zijn en helder zijn over wat wel en niet mogelijk is wat betreft de toegankelijkheid van ons programma en onze locatie.

• Doelgroep jongeren

Programma's geïnitieerd door jongeren en jonge makers als Kunstenaar in Huis en VrijSprak brengen een eigen kring van bezoekers en potentiële deelnemers mee. Om de doelgroep 12+ te bereiken is daarnaast het inzetten van onderwijspartners van groot belang, zowel de HKU als het MBO en het VO. Dat geldt ook voor samenwerkingspartners als Cultuur19 en Azotod waarmee we nu het jongerenplatform KLUB19 vormgeven. Ook het programma VrijPlaats op de openbare jongerenplek in de buurt biedt goede mogelijkheden om jongeren te bereiken die De Vrijstaat nog niet kennen. Naast communicatiemiddelen die specifiek geschikt zijn voor deze doelgroep (Instagram, TikTok, WhatsApp), wordt ook onze combinatiefunctionaris ingezet om nieuwe contacten te leggen. Daarnaast zijn er de deelnemers die doorstromen vanuit de andere Vrijstaat-activiteiten.

• Acquisitie verhuur

Na de verbouwing van de boerderij biedt onze locatie meer mogelijkheden voor organisaties: als klant, huurder of mede-gebruiker. Ons aanbod voor organisaties zullen we vanuit die nieuwe mogelijkheden de komende jaren

doorontwikkelen en tot een aantrekkelijke propositie formuleren (o.a. op basis van een concurrentieanalyse en een SWOT-analyse).

We onderzoeken in hoeverre onze huidige kanalen (website, Facebook, Instagram, Twitter) zich lenen om dit aanbod onder de aandacht van organisaties te brengen en welke andere kanalen we hiervoor kunnen inzetten. Denk hierbij aan LinkedIn, maar ook aan Google Advertenties en last but not least het direct en persoonlijk benaderen van ons netwerk. In de verbouwingsfase (2021) nemen we de potentiële toekomstige gebruiker vast mee in de ontwikkeling van De Vrijstaat via storytelling: “straks kun je hier...”

• (Bestaande) doelgroepen binden

Jong beginnen op De Vrijstaat is misschien nog wel het beste recept voor betrokkenheid bij kunst en cultuur op latere leeftijd. Veel van de deelnemers aan de Theater- en KunstAcademie en de Kunstvakantieweek zijn als kind binnengekomen en niet meer weggegaan.

Om onze klanten nog beter te binden werken we komende jaren aan:

Customer Relations Management: CMR optimaliseren en onze website structureel inzetten klantonderzoek. Onze digitale mailingen zullen verder gedifferentieerd worden naar doelgroepen en interesses, waaronder een driemaandelijks update VRIJbrief voor onze stakeholders.

Customer journey: identificeren en optimaliseren de “klantreis” voor de verschillende doelgroepen. De prioriteit ligt hier in eerste instantie op jongeren en organisaties. Vooral op het onderwerp *nazorg – creëer een loyalty loop* – is nog veel winst te behalen. We streven naar het vergroten van de napret en klantloyaliteit o.a. met behulp van een goed functionerend CRM- systeem.

Storytelling: Het Vrijstaatprogramma heeft maatschappelijke relevantie en boort actuele thema’s aan. In onze content marketing willen we deze verhalen en thema’s meer naar voren laten komen, bijvoorbeeld door deze te delen via blogs, vlogs en podcasts. Het resultaat van onze activiteiten – eindproducten en kunstwerken – gaan we meer in de spotlights zetten. Daarnaast geven we ons publiek vaker een kijkje achter de schermen om hen deel-

genoot maken van de totstandkoming van ons programma. De mogelijkheden die het programma Radio Vrijstaat biedt zullen we hierbij inzetten.

Duurzaamheid: De Vrijstaat maakt naast alle onlinecommunicatie ook nog gebruik van papieren flyers en nieuwsbrieven. In de komende jaren zullen wij onze strategie herijken en kiezen voor de minst belastende communicatiemiddelen voor het milieu.

Samenwerkings- verbanden en partners

Netwerken

Wijkcultuurhuizenoverleg Utrecht
KLUB19 (platform voor kunst & cultuur voor jongeren in Leidsche Rijn)
Leidsche Rijn Connectie (vereniging van culturele partijen in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern)
Creatief Vermogen Utrecht
PACT Utrecht
Leidsche Rijn Marketing

Onderwijspartners

Basisonderwijs
Apollo 11
De Achtbaan
De Twaalfruiter
Eben Haëzer
Hof ter Weide
LEF Utrecht
OBS De Klimroos
Onder de Bogen
Sint Maartenschool voor speciaal onderwijs

Voortgezet onderwijs

Academie 10
Amadeus Lyceum
Leidsche Rijn College
Niftarlake College
UniC
X11 (media en vormgeving)

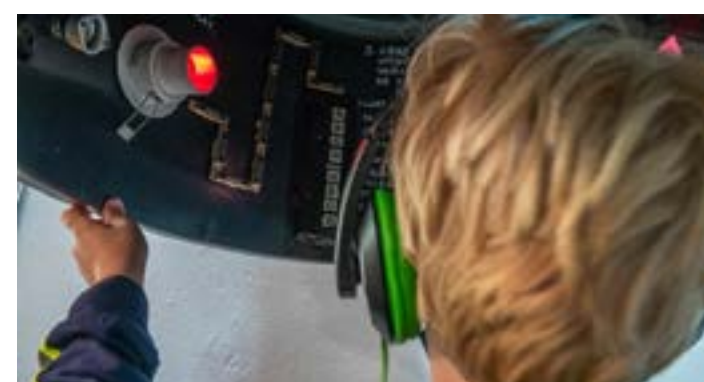
Middelbaar en hoger onderwijs

AHK: Breitner Academie, Theater Docent
HKU: Musician 3.0, Interactive Performance Design, Fine art and Design in Education, Master of Education in Arts, Docent Theater
Hogeschool Utrecht: Social Work, Leraar Basisonderwijs, Pabo
Marnix Academie
Nimeto
ROC Midden Nederland: Creative College

Kunstenaars & collectieven (2019/20)

Bert Feddema
Bankra Bikes
Joël Vegt
Jolanda Schouten

Jurriaan van den Haak
Kars & Boom
Kristel van der Heijden
Light-UP
Pet van de Luijngaarden
Phil Bosch
Radiorakkers
Reindert Kruse

Culturele & maatschappelijke organisaties

Aluin
Azotod
Bibliotheek Leidsche Rijn
Castellum Hoge Woerd
Cultuur 19
Dock
DURF!
Frau Bakker
KMN Kind & Co
La Vuelta Holanda
Metaal Kathedraal
Nieuw Utrechts Toneel
NULpunt
Pact
Pathé

Podium Hoge Woerd
RAUM
Sharing Arts Society
Stadserf RoodNoot Stal Thamen
Stichting 4 en 5 mei Leidsche Rijn
Theatergasten
U-onbeperkt
Vocal Arts Academy
Weekendschool Petje af
Wijkbureau Leidsche Rijn
Wijkbureau Vleuten-De Meern

Subsidiënten en Fondsen

Gemeente Utrecht
Fonds Cultuurparticipatie
August Fentener van Vlissingen Fonds
Carel Nengerman Fonds
Elise Mathilde Fonds
Fentener van Vlissingen Fonds
KF Hein Fonds
Prins Bernhard Cultuurfonds
VSB Fonds
Ondernemersfonds Utrecht
AnjerFonds

Activiteiten- dagboek 2024

Schets van een week op de nieuwe Vrijstaat in dagboekvorm, uit: De verbouwde Vrijstaat – een eerste verkenning

Maandag 23 september 2024

De expo in het Gebouw is net geopend en het eerste weekend is weer achter de rug. Veel gezinnen weten hun weg inmiddels te vinden naar ons kindermuseum in de wijk. Op loopafstand een tentoonstelling in je buurt waar kinderen hun eerste kennismaking met kunst kunnen hebben. Kennismaken met het werk van de kunstenaar en dan ook zelf aan de slag in het atelier. Nog steeds zijn wij het enige wijkcultuurhuis waar dat kan.

Vandaag zijn ook de eerste schoolklassen naar de expo geweest. Inmiddels zijn 14 scholen in Leidsche Rijn vaste afnemers van onze cultuureducatieprojecten rond de expo's en zijn vooral de maandag en de dinsdag populaire dagen om met de klas De Vrijstaat te bezoeken. Met de workshopruimte op de Boerderij die we steeds inzetten om met de kunstenaar aansluitende werksessies in te plannen, kunnen we flink wat meer scholen bedienen.

De kunst BSO kan nu zowel op de maandagmiddag als op de donderdagmiddag worden ingepland. Vandaag is er weer een nieuwe groep gestart in Stal 1. Superfijn dat deze ruimte met zijn pantry en bar ook voor deze doelgroep te gebruiken is. De kinderen kunnen er prima hun middag hap & sap krijgen en genieten van de laagdrempelige Kunst Explosie activiteiten die we speciaal voor de BSO's hebben ontwikkeld. Hoewel het een regenachtige dag was hebben de kinderen zich prima vermaakt in de ruime Stal 1, die met zijn boerenelementen nog steeds een inspirerende omgeving biedt.

De Masterclasses van de Sharing Arts Society voor de Sint Maarten Parade zijn ook weer begonnen. Zowel in de Hooischuur als in Stal 2 werd vanavond gewerkt aan licht-sculpturen en acts voor deze inmiddels iconische optocht die jaarlijks in Utrecht plaats vindt. Steeds meer bewoners uit Leidsche Rijn geven zich op voor dit evenement. Superleuk dat er een aantal kinderen van onze Theater-

Academie instromen bij de Sint Maarten Clowns. Het is mooi als ons programma en het programma van de medegebruikers van de Boerderij elkaar steeds meer gaan versterken.

Dinsdag 24 september 2024

De klassen die vandaag bij onze expo waren hadden al gehoord van de middenbouw dat het heel tof was en kwamen enthousiast binnen. Ik merk dat het fijn is dat de leerkrachten een docententraining hebben gehad voordat ze hier met hun klas heen komen. Ze kunnen op deze manier hun rol als gezelschap goed vervullen en voelen zich steeds zekerder als 'creatief vermogende leerkracht'. Vanmiddag heb ik met de twee nieuwe Kunstenaars in Huis JONG gesproken. Ze zijn zo blij met een eigen werkplek in de Knechtenkamers. Ik merkte dat ze al direct plannen maakten om elkaar te helpen bij hun projecten. De componist bood aan om een soundscape te ontwikkelen bij de fototentoonstelling. Mooi dat ze elkaar kunnen inspireren bij het maken van hun eerste echte kunstwerken. Deze vorm van talentontwikkeling zie ik steeds meer opduiken. Ik hoorde dat 2 van onze vorige KiH zijn doorgestroomd naar de HKU. Yes! Toch bijzonder dat wij ze daarbij hebben kunnen ondersteunen.

In de avond waren Stal 2 en de Hooizolder in gebruik door de tangogroep en de Poetry Circle. Wat een leuk initiatief van de bewoners uit de appartementen tegenover ons om hun wekelijkse dansavonden bij ons te organiseren. Een aantal van hen vroeg of ze hier ook als vrijwilliger aan de slag konden en ik heb ze verteld over het KookCafe dat wij iedere 1e zondag van de maand organiseren. Ze komen volgende week proefdraaien in de keuken.

We hebben daarmee weer een hele nieuwe doelgroep in huis en je merkt dat de senioren zich erg thuis voelen in

de boerderij. Nu we goed toegankelijk zijn en de voorzieningen in orde, zijn we als locatie zo veel aantrekkelijker voor verschillende doelgroepen. Natuurlijk genieten wij er zelf ook van dat het overal lekker van temperatuur is, zeker met een winter voor de boeg.

De Poetry Circle voor jongeren start nu voor het derde jaar op De Vrijstaat. De cursus zat nu al vrij snel volgeboekt. Met de Poetry Slam avonden hebben we veel nieuwe jongeren bereikt die zich willen ontwikkelen binnen met spoken word. Ik denk dat ik een aantal van hen ga vragen om mee te spelen in onze nieuwe theatervoorstelling. Echte talenten!

Woensdag 25 september 2024

Vandaag scheen er een mooie herfstzon en dat maakt De Vrijstaat altijd tot een extra leuke plek; het groene hart in het Leidsche Rijn Centrum. Leerlingen van het Leidsche Rijn College waren de hele morgen bezig om op het plein voor de Wagenschuur en de Hooischuur hun meubels te bouwen. Het is tof om te zien dat ze hun ontwerpen nu ook daadwerkelijk kunnen realiseren. In onze werkplaats kunnen wij hen de ruimte en de apparatuur bieden om met hout aan de slag te gaan. Natuurlijk is het ook een extra stimulans voor de leerlingen dat hun meubels ook echt gebruikt gaan worden in onze huiskamer. Zo snijdt het mes aan twee kanten en heeft onze architect ook nog een rol als 'meester' kunnen vervullen. Een echte opdracht werkt nog steeds als toegevoegde waarde bij onze projecten. Met deze meubelwerkplaats kunnen wij het Design Project op school een praktijkgerichte dimensie geven die het onderwijs net wat uitdagender maakt. Vanmiddag hadden we kinderen in huis voor zowel de KookKeet als de KunstKeet. Zo fijn dat we deze groepen

nu tegelijkertijd kunnen draaien. De woensdagmiddag blijft een ideale tijd om (naschoolse) activiteiten te organiseren. Zeker met deze twee laagdrempelige programma's bereiken we steeds nieuwe kinderen uit de wijk op deze manier met De Vrijstaat in aanraking komen. En kinderen van de KunstKeet stromen weer door naar onze Kunst Academie. Zo'n kennismakingscursus met de vele vormen van kunst is echt een schot in de roos.

De keuken en het Huiskamerrestaurant zijn nu echt optimaal ingericht voor onze KookKeet en het maandelijkse KookCafé. Het scheelt zoveel dat de keuken nu naast het restaurant zit en we niet steeds buitenom hoeven lopen met de gerechten. Nu we ons wekelijkse kinderkookprogramma hier opnemen zie je dat de kookactiviteiten ook veel bekender en populairder zijn geworden. De Vrijstaat keuken speelt een belangrijke rol in de activiteiten en ontmoetingen die we hier tussen diverse generaties organiseren.

Vandaag zijn er ook nog twee jarigen geweest die hun kinderfeest op De Vrijstaat hebben gevierd. Hoera!

Donderdag 26 september 2024

De avond was vandaag wat rustiger. We zijn op zoek naar nog een extra vaste verhuurder voor Stal 2 op de woensdagavond. Hoewel het fijn is om een flexibele studio te hebben voor losse verhuur, is het toch ideaal om in ieder geval 1 vaste gebruiker te hebben op de doordeweekse avonden. Volgende week heb ik een gesprek met een theatersportgroep uit LR die op zoek is naar een vaste repetitieruimte. Zou fijn zijn als het lukt want zij kunnen hun theatersport skills weer doorgeven aan de jongeren op onze TheaterAcademie. Deze tak van sport hebben we nog niet in ons curriculum dus dat zou een mooie aanwinst zijn. Overdag was het echter weer een drukte van belang. De

HKU zit op de donderdag met studenten Kunst & Economie altijd in ons leslokaal in de Wagenshuur voor hun Art Based derdejaars onderzoek en de studenten van Creative College Dans gebruiken onze Stal 2 studio voor trainingen en workshops aan de leerlingen van de naastgelegen school. Voor de nieuwe periode van onze Kunstenaar in Huis JONG krijgen we nu ineens veel aanvragen binnen via deze studenten. Top dat ook het MBO zijn weg naar De Vrijstaat heeft gevonden.

In stal 1 hadden we een inspiratie dag van een bedrijf dat zich onlangs in het LRC heeft gevestigd. De werknemers wilden zich op een creatieve manier verdiepen in de ontwikkelingen van dit gebied met het oog op hun klanten. Wij hebben ze een workshop aangeboden waarbij ze opdrachten met hun camera in de omgeving moesten uitvoeren. Voor deze opdrachten moesten ze contact maken met bewoners. Hilarisch waren vooral de opdracht waarbij de teams zoveel mogelijk toiletten moesten fotograferen en portretten moesten schieten van zoenende mensen.

In het Gebouw bij de expo hadden we een educatiedag voor het speciaal onderwijs. Deze leerlingen hebben toch net een andere benadering nodig en het is fijn dat we een programma op maat kunnen aanbieden. In kleinere groepen en met aangepaste opdrachten kunnen deze kinderen nu ook veel beter gebruik maken van ons aanbod. Nu we ook een traplift in het Gebouw hebben zijn we ook voor mensen in een rolstoel bereikbaar. Zo prettig dat we dat eindelijk voor elkaar hebben. Inclusiviteit kan soms in zulke kleine dingen zitten.

De Sharing Arts Society vroeg vanmiddag of ze deze winter een internationale winterschool konden organiseren met Parademakers uit diverse landen. Kunnen we direct uitproberen of we de Hooizolder als slaapzaal kunnen gebruiken voor deze Artists in Residence. Zou tof zijn als we met hen een mooie winteroptocht door Leidsche Rijn kunnen maken.

Vrijdag 27 september 2024

Vandaag hadden we een kind dat haar verjaardagsfeest samen met haar oma vierde. Het was zo grappig om al die kleine meisjes en die oude vrouwen samen aan het werk te zien gaan. Ze hebben eerst in tweetallen hun lievelingsrecepten uitgewisseld en zijn daarna de keuken in gegaan om samen te koken. De steenoven in de tuin is echt een topper. Verse pizza's maken in de buitenoven blijft voor iedereen een feest. En het ruikt zo lekker! Na het eten hebben ze hun recepten gebundeld en een mooi verjaardagsboek gemaakt. Familie blijft een van de kernwoorden in ons programma. Of het nou om echte familie gaat of om gecreëerde families, de band die je smeedt door samen te leven, te werken, te eten heeft een helende werking. In de middag waren de kinderen van de TheaterAcademie in Stal 2 en op de hooizolder aan het werk. De jongste groep die vorige maand gestart is ging met maskers aan het werk. Dat blijft toch de beste basis voor fysiek acteren. De oudere groep is dit blok met performance skills gestart. Fijn dat de studio in Stal 2 technisch goed is uitgerust. Zo krijg je direct een sfeer waarin de performance goed tot zijn recht komt. Zonder een theater te zijn creëer je toch een theatrale ruimte waar licht en geluid onderdeel van uitmaken.

's Avonds werd er door jongerenbands gerepeteerd in de Wagenshuur. Nu die studio goed geluid geïsoleerd is, krijgen we zo veel aanvragen binnen voor bandrepetities. Eigenlijk zijn we nu standaard op vrijdag, zaterdag en zondag vol met de jongeren die hier muziek maken. Dat komt goed uit want de verhuur van de Wagenshuur voor muzieklessen is toch voornamelijk door de week. De Klub 19 crew runt op vrijdagavond ook Schuurpapier, de literaire pub voor jonge schrijvers. Leuk dat de bands en de schrijvers zo met elkaar in contact komen.

Zaterdag 28 september 2024

Zaterdag blijft de dag van De Vrijstaat KunstAcademie. Met twee groepen in Stal 2 en de Wagenschuur is de ochtend behoorlijk vol. Omdat de leerlingen bezig zijn met het bouwen van een drijvend kunstwerk voor de Grauwaartsingel, wordt er veel buiten gewerkt. Het is een klus om het werk stabiel en waterproof te krijgen. Vandaag werd er met diverse technieken geëxperimenteerd hoe het kunstwerk goed op het water blijft drijven. In het voorjaar wordt dit werk geplaatst tijdens een Waterfeest in de vijver naast het Gebouw.

De voorjaarsexpo in het Gebouw zal dan ook helemaal in het teken staan van 'water'. Een thema dat zowel maatschappelijke, duurzame en innovatieve kanten kent. Soms kan een simpel thema gelinkt worden aan zoveel verschillende actuele issues, terwijl het ook nog steeds kan gaan over waterijsjes, waterpistolen en waterlanders. We zijn al volop bezig om deze expo uit te werken met diverse kunstenaars. Maar vandaag kwamen de bezoekers naar onze huidige expo 1001 Nacht, om kennis te maken met de sprookjesachtige kunst uit Marokko. We merken dat het werken kunstenaars met een andere culturele achtergrond ook zijn weerslag heeft op onze bezoekers. Bij dit project werken we voor het eerst samen met de Islamitische school in Parkwijk.

Naast een kinderfeestje en de wekelijkse tai chi lessen van de Chinese bewonersgroep uit LR in Stal 2 hadden we een bruiloft van een van de leerkrachten van onze partnerschool. Zij wilde haar trouwfeest heel graag op De Vrijstaat vieren en op zo'n mooie najaarsavond kun je je ook geen leukere locatie wensen. Stal 1 was afgehuurd voor dit feest en de catering werd in onze keuken voorbereid. Er hingen lampjes op het pleintje bij ons erf en op het podium stond een band te spelen en werd er nog lang gedanst. Er werd rond 11 uur wel geklaagd door bewoners uit de

appartementen maar gelukkig werd het snel opgelost. Ze mogen morgen een gratis kop koffie komen drinken bij het KookCafé.

Zondag 29 september 2024

Vandaag waren er diverse activiteiten op De Vrijstaat vanwege de Culturele Zondag die in het teken stond van de Toekomst. Het fijne van dit soort evenementen is dat we met alle partners en gebruikers van De Vrijstaat een breed en gevarieerd aanbod kunnen bieden. Met kinderen en jongeren en jonge makers is de Toekomst natuurlijk bij uitstek een thema dat bij ons past. Als wijkcultuurhuis investeren wij in de jonge generaties die deze toekomst vorm zullen geven. Wij geloven nog steeds dat het domein van de Kunst ons kan inspireren en tools in handen kan geven om een creatief vermogende stad te bouwen. Alle ruimtes waren volop in gebruik, wat ook wel nodig is als je 400 bezoekers op een dag in huis hebt. Gelukkig waren de meeste mensen met de fiets gekomen want het is nog steeds moeilijk om een parkeerplek bij de Boerderij te vinden.

Er waren optredens, workshops en natuurlijk kon er goed gegeten en gedronken worden in het KookCafé. Met RAUM samen hadden we een tijdspad aangelegd dat van de Boerderij, via het park naar het RAUMhuis liep. Een pad waarmee je de toekomst kon verkennen. Diverse kunstenaars hebben samen met bewoners, kinderen van de KunstAcademie en TheaterAcademie aan kunstwerken en installaties gewerkt, die hun ideeën over de toekomst verbeeldten. Natuurlijk zul je nooit weten hoe het er daadwerkelijk uit zal gaan zien, maar je gedachten vooruit laten lopen in de tijd levert in ieder geval heel wat mooie kunstwerken op en genoeg stof om over na te denken.

